

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Zitting 1972

Nr. 15¹⁾

EINDVERSLAG van de vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen omtrent het ontwerp van wet erkenning instellingen schriftelijk onderwijs.

Nadat het voorlopig verslag der commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD

De ondergetekenden willen de Eerste Kamer gaarne dank brengen voor de snelle wijze, waarop zij het voorlopig verslag over het onderhavige wetsontwerp heeft uitgebracht. Met de waardering die de leden van de fracties van de P.v.d.A., D'66 en P.P.R. tot uitdrukking brachten voor het waardevolle werk dat de Stichting Inspectie van het Schriftelijk Onderwijs (I.S.O.) de afgelopen 25 jaar op het terrein van het schriftelijk onderwijs heeft verricht, kunnen zij van harte instemmen.

Met betrekking tot het amendement van de heren Laban en Masman ten aanzien van de registratie van niet-erkende instellingen voor schriftelijk onderwijs merkt de ondergetekende²⁾ het volgende op.

Hij handhaaft zijn bezwaar, neergelegd in de nota naar aanleiding van het eindverslag en toegelicht tijdens de mondelinge behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer, dat bij de aspirant-cursist verwarring kan ontstaan, indien hij te maken heeft met enerzijds door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen erkende en anderzijds niet erkende, doch wel geregistreerde instellingen.

Daarbij gaat hij er voorts nog van uit, dat in het kader van een door de rijksoverheid uit te voeren toezicht het streven erop gericht is dat een zo groot mogelijk aantal instellingen voor schriftelijk onderwijs een verzoek om erkenning indient, welke erkenning slechts zal worden verleend, indien de instelling zich onderwerpt aan stringente bij het onderhavige wetsontwerp gestelde c.q. bij algemene maatregel van bestuur nog te stellen eisen. Dit streven zou kunnen worden doorkruist, indien in hetzelfde wetsontwerp een regeling wordt opgenomen met betrekking tot de niet erkende instellingen, welke regeling niet meer kan inhouden dan een registratieplicht en eisen van bekwaamheid.

Voor een goede orde deelt de ondergetekende mede dat een eventuele toeneming van de werkzaamheden ten departemente en bij de inspectie daarbij geen rol heeft gespeeld.

Met betrekking tot de kwestie op welke wijze ernstige uitwassen bij het „verkopen” van cursussen van niet erkende instellingen kunnen worden bestreden en de kwestie van het vooruitbetalen van zeer hoge cursusgelden via bankleningen, waarop in het voorlopig verslag wordt gedoeld, deelt de ondergetekende mede dat hij als Minister van Onderwijs en Wetenschappen met niet erkende instellingen noch bemoeienis heeft noch daarover enige zeggenschap kan uitoefenen.

¹⁾ De vorige stukken zijn gedrukt onder de nrs. 150 en 150a, zitting 1971-1972.

²⁾ In deze memorie wordt onder „de ondergetekende” steeds de eerste ondergetekende verstaan.

Uiteraard kan tegen deze praktijken worden opgetreden indien deze een stafbaar feit opleveren.

Ten aanzien van de adviesaanvraag aan de Stichting voor onderzoek van het Onderwijs (S.V.O.) deelt hij mede, dat hij gaarne bereid is deze over te leggen. Een afschrift van die aanvraag is hierbij gevoegd. Op dit ogenblik kunnen echter nog geen mededelingen worden gedaan over de termijn, waarop de adviesaanvraag beantwoord kan worden. Een en ander is mede afhankelijk van het overleg ten departemente en het overleg tussen hem en zijn ambtgenoot van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk over multimediaal onderwijs en de open universiteit.

Naar aanleiding van de vraag van de hier aan het woord zijnde leden een nadere uiteenzetting te geven in verband met de geopperde mogelijkheid dat de inhoud van het amendement, vermeld op stuk nr. 10, op gespannen voet zou staan met artikel 7 van de Grondwet, deelt de ondergetekende het volgende mede.

Toen hij tijdens de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer van de inhoud van het amendement kennis nam, heeft hij gemeend te moeten waarschuwen voor de mogelijkheid, dat dit amendement in strijd zou zijn met artikel 7 van de Grondwet. Met name leek het niet bij voorbaat uitgesloten dat een verbod om (schriftelijk) voor te lichten zich niet zou verdragen met dit grondwetsartikel.

Evenwel heeft nadere bestudering tot de overtuiging geleid, dat artikel 8, derde lid, zoals dit thans in het wetsontwerp is opgenomen, geen strijd oplevert met artikel 7 van de Grondwet. Artikel 8, derde lid, immers houdt een verbod in door middel van huisbezoek adspirant-cursisten voor te lichten of deze als cursisten te werven. Een dergelijke bepaling beweegt zich voor het grootste gedeelte niet op het terrein, dat door het verspreidingsrecht wordt bestreken.

Allereerst is een verbod om door huisbezoek anderen te bewegen zich op een cursus in te schrijven iets anders dan een verbod om drukwerk te verspreiden.

Vervolgens komt voor wat betreft het voorlichten artikel 7 van de Grondwet niet aan de orde zolang slechts sprake is van mondelinge voorlichting. De vraag naar de grondwettigheid speelt derhalve alleen een rol voor zover artikel 8, derde lid, voor de erkende instellingen enige beperking medebrengt bij het verspreiden van schriftelijk materiaal. Die beperking betreft slechts één van de wijzen waarop het geven van schriftelijke voorlichting aan de adspirant-cursisten thuis kan plaatsvinden. Andere wijzen van verspreiden blijven toegelaten, zoals het per post toezenden van materiaal of het in de brievenbus deponeren daarvan.

Bovendien laat artikel 8, derde lid, het verspreiden van drukwerk door middel van huisbezoek toe, wanneer dat op schriftelijk verzoek van de adspirant-cursist geschiedt.

Onder deze omstandigheden achten de ondergetekenden geen strijd aanwezig met het verspreidingsrecht, zoals dat in de rechtspraak van de Hoge Raad gestalte heeft gekregen.

De vraag of het invullen en opzenden van een antwoordcoupon of een strookje uit een advertentie gezien kan worden als „een schriftelijk verzoek” bedoeld in artikel 8, derde lid, van het wetsontwerp beantwoordt de ondergetekende bevestigend. De redactie van dit lid verzet zich daar niet tegen. De tekst van de antwoordcoupon zal echter wel zodanig moeten zijn dat daaruit duidelijk blijkt dat het om een verzoek gaat.

Naar aanleiding van de vraag van de V.V.D.-fractie of er geen sprake is van oneerlijke concurrentie, wanneer Teleac door de overheid gesubsidieerde cursussen – bedoeld wordt het schriftelijk begeleidingsmateriaal bij uit de omroepgelden gefinancierde televisie-cursussen – geheel zelf samenstelt zonder de instituten voor schriftelijk onderwijs in te schakelen, deelt de ondergetekende mede, dat de cursussen die van Teleac uitgaan veelal andersoortig zijn en een eigen karakter dragen. Het aan-

tal Teleac-cursussen is beperkt en bestrijkt daardoor een betrekkelijk klein terrein. De cursussen worden niet continu gegeven. De kosten van het begeleidingsmateriaal, van cursusedagen e.d. worden bovendien niet gesubsidieerd en geheel aan de cursisten in rekening gebracht. Van concurrentie kan nauwelijks worden gesproken, nog minder van oneerlijke concurrentie. Hij wijst er in dit verband nog op, dat er aanwijzingen zijn dat de Teleac-cursussen de deelname aan andere cursussen over dezelfde onderwerpen stimuleren en dat Teleac voor verdere studie verwijst naar diverse mogelijkheden, waaronder ook die gegeven door erkende instellingen voor schriftelijk onderwijs.

De ondergetekende onderschrijft overigens niet de stelling die in de vraag van de V.V.D.-fractie lijkt te zijn opgesloten, dat uit de openbare kas bekostigde instituten/organisaties (eventueel scholen), die zich met onderwijs, c.q. ontwikkelings- en/of vormingswerk bezig houden, niet vrij zijn in de keuze van leerstof of onderwijsmedia.

Een samenwerking tussen Teleac en de erkende instellingen voor schriftelijk onderwijs – een zaak die dezerzijds zou worden toegejuicht, voor zover beide elkaar in het belang van de cursisten met vrucht zouden kunnen aanvullen – dient op basis van vrijwilligheid plaats te vinden. In dit verband is het hem bekend dat regelmatig overleg tussen Teleac en vertegenwoordigers van erkende instellingen voor schriftelijk onderwijs heeft plaatsgevonden, welk overleg ook incidenteel tot resultaten heeft geleid zoals in het geval van de cursussen automatisering en statistiek.

Een blijvende samenwerking kon echter tot heden toe niet worden bereikt, onder meer omdat de schriftelijke begeleiding zoals deze door de erkende instellingen voor schriftelijk onderwijs wordt gegeven voor de cursist hogere kosten met zich medebrengt.

*De Minister van Onderwijs
en Wetenschappen,*

C. VAN VEEN.

De Minister van Justitie,

VAN AGT.

De commissie heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 16 oktober 1972.

FRANSSEN
DE ZEEUW
STEENBERGEN
DE RIJK
ZOUTENDIJK
VAN HULST (*Voorzitter*)
DIEPENHORST
DRAIJER
BOEKMAN
TONNAER
VAN DIS
VAN WIJK.

*Het Bestuur van de Stichting voor
Onderzoek van het Onderwijs,
Jan van Nassaustraat 19,
Postbus 9501.
DEN HAAG*

24 december 1970.

Onderzoek op het terrein van
schriftelijk onderwijs

Bij mij is de vraag gerezen in hoeverre onderzoek zou kunnen bijdragen tot het verkrijgen van beter inzicht in een aantal punten op het terrein van het schriftelijk onderwijs, met name:

1. Wat kan gedaan worden, met gebruikmaking van moderne media, om de tijd tussen respons en correctie te verkorten?
2. Wat kan gedaan worden ter bevordering van de evaluatie van het cursusmateriaal?
3. Hoe kan de motivatie van de cursist worden bevorderd?
4. Kan schriftelijk onderwijs worden gerekend tot de on-
derwijs (technologische) media en past het als zodanig be-
halve in het buitenschoolse onderwijs ook binnen het kader
van het schoolse- respectievelijk universitaire stelsel?

Daarbij kan het volgende worden aangetekend:

Ad 1: De communicatie tussen cursist en docent is bij het schriftelijk onderwijs altijd al een crux geweest. Er gaat te veel tijd zitten in het heen en weer zenden van de uitgewerkte en gecorrigeerde lessen. Indien deze tijd op de een of andere wijze kan worden bekort (bv. door middel van antwoordbladen, ponskaarten, port-'o-punch, multiple choice etc.) zou dit het onderwijs als geheel ten goede kunnen komen.

Ad 2: De opbouw van de lessen, de vraagstelling, de cursusduur, etc. zijn van invloed op het effect van de cursus. Deze zaken zijn van belang, omdat in het schriftelijk onderwijs eventuele problemen in verband met de vraagstelling – in tegenstelling tot het mondelinge onderwijs – niet op hetzelfde moment kunnen worden opgelost.

Het is in dit kader misschien wel goed te weten dat de European-Home Study Council, in samenwerking met het pedagogisch-didactisch instituut van de Universiteit van Amsterdam (dr. E. A. van Trotsenburg) van 23 t/m 25 november jl. een internationaal seminar heeft gehouden, over „Evaluation in distance education”.

Ad 3: Gedacht wordt een juiste selectie, de wijze van selectie van de cursist, fractionering van de leerstof, presentatie van het materiaal, het werken in studiegroepen, etc.

Ad 4: Wanneer over onderwijstechnologische middelen (hulpmiddelen bij het onderwijs) wordt gesproken, valt de aandacht in de eerste plaats op radio, televisie, film, talenpracticum, etc.

Zou schriftelijk onderwijs ook niet in de rij van (moderne) media thuishoren? Zo ja, zou het dan ook niet een rol kunnen spelen in het totale onderwijspatroon?

Ik zou het zeer op prijs stellen indien uw bestuur aan deze vraag aandacht zou willen besteden en mij ter zake adviseren.

Tevens zou ik gaarne vernemen welke urgentie u aan onderzoek op dit gebied toekent in het geheel van projecten waarvoor onderzoek wenselijk is.

*De Staatssecretaris van Onderwijs
en Wetenschappen,*

GROSHEIDE.